

Næste mandag: Birgitte Barkholt

UGENS AFLEVERING: Sidste mandag skrev Niels Kjeldsen-Kragh om kreativitet og motivation, og som det ses, har han valgt at give Stafetten videre til Lotte Kaa Andersen, der næste mandag langer den videre til Birgitte Barkholt, som også er vokset op i Aalborg, og som - ifølge Lotte Kaa Andersen - "har en god historie at fortælle".

Seismolog Inge Lehmann - engang forsidestof i udenlandske tidsskrifter, men ukendt af de fleste danskere i dag.

Stafetten

Den ufortalte historie

Af Lotte Kaa Andersen
debat@nordjyske.dk

VERDENSTJERNE: Den ufortalte historie om Danmarks ukendte verdensstjerne.

Stafetten er grebet, og jeg løber videre, opløftet af handlekraften bag Kim Juuls beslutning om at dele sit liv mellem skærmarbejde og hoteldrift, København og Læsø.

Vi har sådan brug for dem, iværksætterne, forbillederne, rollemodellerne. Dem med mod, talent og vilje til at gå det ekstra stykke, som vi andre ikke tør eller formår.

Det inspirerende ved Kim og hans slags er, at deres drømme ikke bare bliver bag panden. De bryder frem og bliver til virkelighed. Kulturhoteller, musik, bøger, videnskabelige teorier, fornyelse, opbrud, forandring.

DE SIDSTE par år har jeg tilbragt i

selskab med en pioner, der havde evnen til at lytte til det, der ikke kunne høres og se det, der endnu ikke fandtes. En *bad ass* matematisk begavelse, som med sit talent satte et blivende aftryk på vores forståelse af kloden.

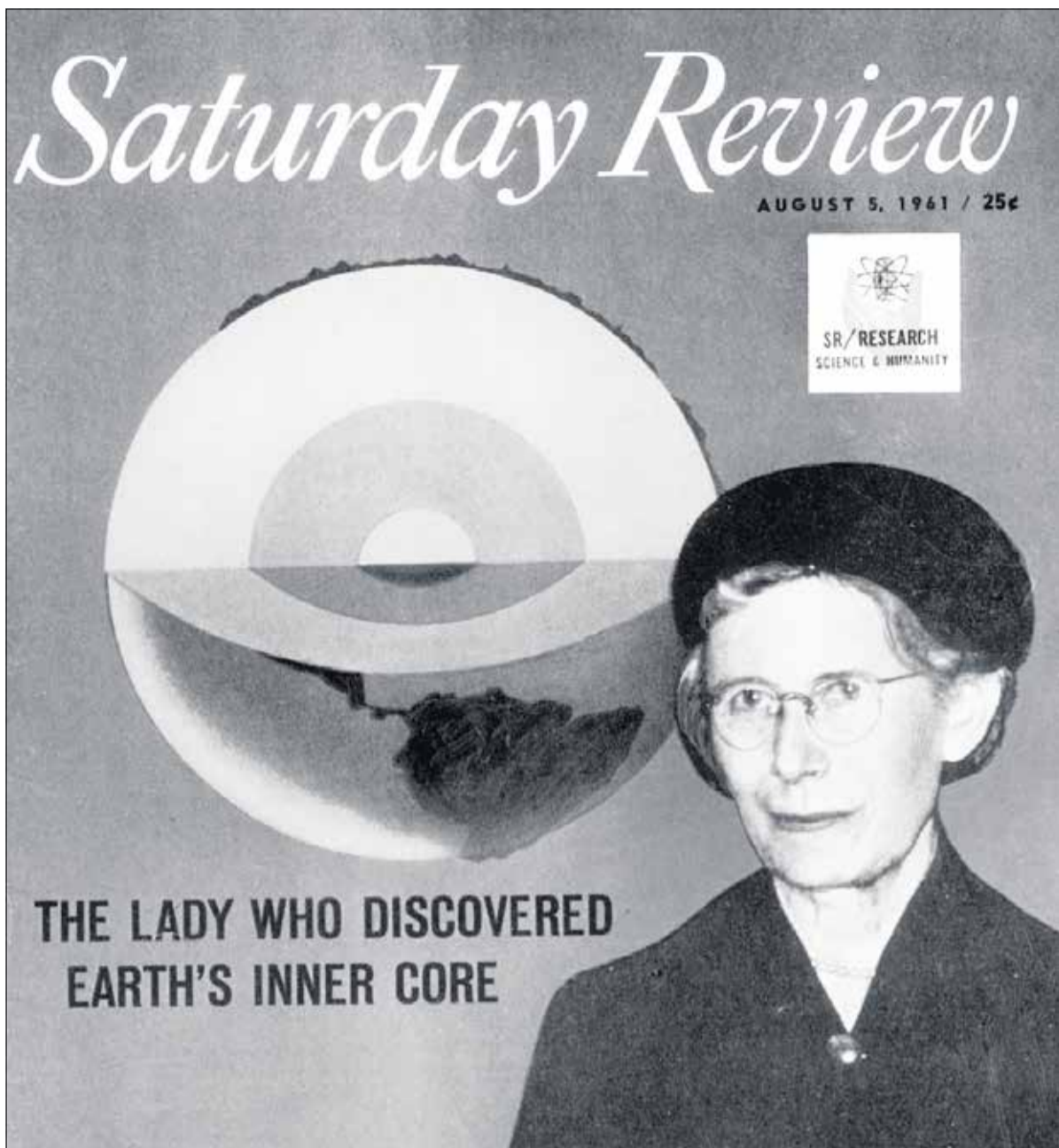
Inge Lehmann, hedder hun, og hun er noget så besynderligt som en ukendt dansk verdensstjerne.

ETHVERT kvikt skolebarn i USA kender hende, mens kun de færreste danskere ved, hvem hun var. Selv hørte jeg om hende ved et tilfælde, da min yngste søn kom hjem fra skole og fortalte, at det er en dansk dame, der "har opdaget Jordens indre."

Er du sikker på det, sagde jeg, allerede i gang med at google. Og selvfølgelig havde drengen ret. I 1936 fremsatte en høj tynd kvinde fra Østerbro i København en revolutionerende videnskabelig teori.

HUN VAR nyuddannet seismolog (jordskælvsforsker) og kunne intet bevise, men ud fra flere års analyser af et jordskælv på New Zealand mente hun, at der var belæg for at omdefinere det eksisterende billede af selve Jordens opbygning.

Hun mente at være stødt på en indre kerne i klodens centrum og fik dermed alverdens fysikere, astronomer og matematikere på nakken – for hvem var denne Lehmann, og hvor vovede hun at komme ind fra højre og påstå, at planeten så anderledes ud end den vedtagne model?

INGE LEHMANN var uddannet matematiker fra Københavns Universitet og kom ved et tilfælde til at arbejde med jordskælv på Geodætisk Institut.

Hendes stilling var administrativ, så al hendes forskning blev bedrevet i fritiden. Hele hendes liv var hun forud for sin tid og derfor altid lidt på kant og ude af trit med sine omgivelser.

I 1910, da ingen havde hørt om udvekslingsstudier, rejste hun til Cambridge University, fast besluttet på at bestå verdens sværeste matematikeksamen, The Mathematical Tripos, selvom kvinder dengang hverken havde adgang til bibliotekerne eller til den egentlige undervisning på det gamle eliteuniversitet. Hun blev aldrig gift og fik ingen børn, og den sidste videnskabelige artikel skrev hun, da hun var 99 år.

HENDES LIV er et studie i modige valg og nervøse sammenbrud, stor følsomhed og stor begavelse, rejser, fejder, dybe skuffelser og livslange venskaber, uforløst kærlighed og banebrydende opdagelser. En enegænger, der måtte gruelt meget igennem, før verden fik øjnene op for hendes talent.

Da jeg i 2018 var på udkig efter stof til en ny roman, kom jeg til at tænke på hende igen.

Jeg gik en tur på Hørsholm Kir-

kegård, hvor hun ligger begravet, jeg kørte op til hendes sommerhus i Holte og forestillede mig, hvordan hun sad derinde i 1930'erne med sine seismogrammer, pen og papir og målte og beregnede på sine jordskælvsbølger.

JEG GIK i hendes fodspor og fik lyst til at lære hende at kende, give hende en stemme og skrive den historie, der endnu aldrig er fortalt i romanform.

Senere opsøgte jeg den familie, hun har tilbage, jeg tog på Rigsarkivet og læste hendes faglige korrespondance med videnskabsfolk fra hele verden, jeg mødtes med en jordskælvsforsker og ledte i det hele taget i alle hjørner efter en indgang til at forstå denne både skrøbelige og bomstærke kvinde som menneske. Nøglen fandt jeg, da familien en dag skrev til mig, at de havde været på loftet og fundet en flyttekasse med personlige breve og billeder, som jeg var velkommen til at komme og kigge i. Kassen havde stået uåbnet, siden Inge Lehmann døde i 1993, og her fandt jeg en dagbog fra 1905-1906, som ingen kendte til. Dagbogen gjorde hele forskellen.

PLUDELIG kunne jeg se hende for mig.

De gulnede sider med den stramme lille håndskrift gav et rø-

rende indblik i en højt begavet ung kvindes tanker, og jeg forstod, at jeg havde fået serveret en stærk romankarakter og en utrolig historie i det mørnede gråt hæfte. Inge Lehmanns liv følger det 20. århundrede og sendte mig på et kolossalt researcharbejde; bogen har været længe undervejs, men nu nærmer jeg mig enden. Inden jul sætter jeg det sidste punktum i en skæbnefortælling om lidenskab og videnskab og en stærk kvinde, der viede sit liv til sin forskning.

"Den inderste kerne" udkommer 11. maj 2021.

VI HAR ikke så mange fyrtårne at bryste os af herhjemme. H.C. Andersen, Søren Kirkegaard, Niels Bohr (som var Inge Lehmanns gode ven, indtil han ikke var det mere), Karen Blixen og Tycho Brahe er ofte dem, der lyser op.

Lad os indlemme Inge Lehmann blandt vores nationale helte og heltinder, for tænk engang, at kvinden, der opdagede Jordens indre kerne, var dansk!

LOTTE KAA ANDERSEN er født i Aalborg i 1968, vokset op i Svenstrup og har gået på Støvring Gymnasium. Litteraturhistoriker og forfatter og udgav i 2015-18 den populære Hellerup-trilogi bestående af romanerne "Hambros Allé 7-9-13", "100 dage" og "Syv sind". Til foråret udkommer romanen "Den inderste kerne" på Forlaget Gutkind.